

МОШНИ

Сторінка історії Черкащини

Село Мошни, розташоване в 30 кілометрах від Черкас, має багату історію. Вперше його згадано у дарчій грамоті 1494 р. великого князя литовського Олександра.

Власниками цього поселення у різний час були Вишневецькі, Радзивілли, Любомирські. Останні продали Мошни Григорію Потьомкіну. Після смерті князя село перейшло у спадок до його племінниці О.В. Браницької, на честь якої, до речі, названо славетний білоцерківський парк "Олександрія".

Олександра Василівна віддала Мошни у посаг своїй дочці Єлизаветі, яка у 1819 році повінчалася в Парижі з графом Михайлом Воронцовим.

За часів цього вельможі — одного з найбагатших людей у Російській імперії — тут збільшено площу орної землі, розвивається бджільництво та гуральництво, створено перший на території України пароплав. Для графа зведено триповерховий палац і розбито парк в англійському стилі. Як відомо, М. Воронцов тривалий час прожив у Лондоні і захоплювався культурою Туманного Альбіону.

Риси англійської готичної архітектури у химерному поєднанні зі східними мотивами простежуються в Спасо-Преображенській церкві, спорудженій за проектом італійця Г. Торрічеллі (фото 1). Архітектурні елементи храму — єдиної пам'ятки, що залишилися в селі від часів графа — нагадують деякі складники зовнішнього декору Воронцовського палацу в Алушці, у будівництві якого також брали участь кріпаки з Мошнів.

Зараз у цій унікальній церкві проходять служби, віруючі можуть поклонитися місцевій святині — чудотворній Мошногірській іконі Божої Матері.

Тутешнім православним пощастило більше, ніж католикам (якщо, звичайно, такі залишилися): будівля костелу, споруджена у 1857 році коштом удови Воронцова Єлизавети Ксаверіївни, за більшовицьких часів стала частиною технічної станції й продовжує нею бути й дотепер.

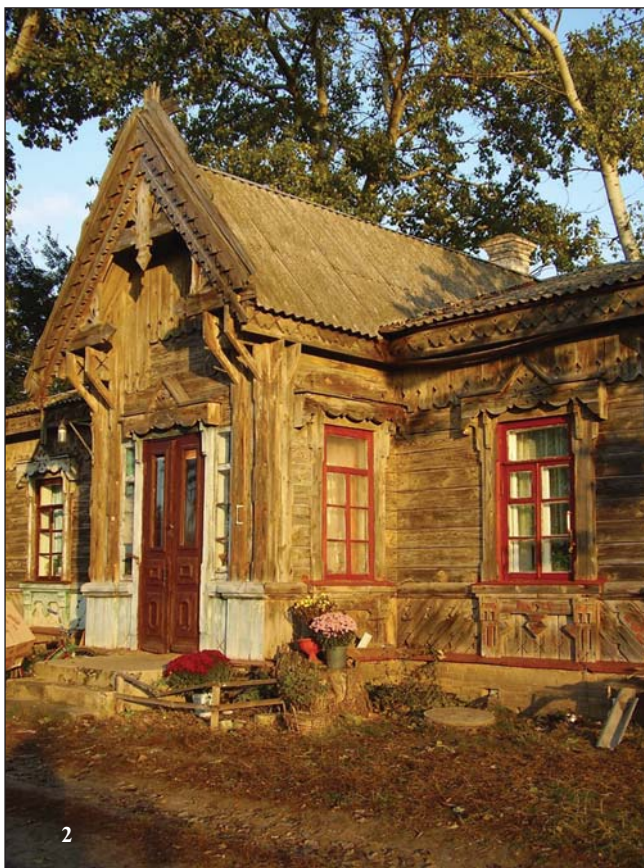
Культовими спорудами не обмежується перелік мошнівських пам'яток. За часів поміщиці Катерини Андріївни Балашової у селі зведено лікарню, корпуси якої і зараз привертають увагу туристів (фото 2, фото 3). Автором цих будівель є знаменитий київський архітектор Владислав Городецький.

Село Мошни вигідно відрізняється від багатьох населених пунктів України тим, що його пам'ятки перебувають у досить пристойному стані, тим, що їх не треба довго розшукувати, оскільки перед в'їздом у село стоїть вказівник, і нарешті тим, що поруч із кожною зі споруд, яка варта уваги, розміщено пояснювальну табличку з телефоном місцевої краєзнавчої служби. А все це разом створює приємне враження від подорожі.

Костянтин Буркут

канд. філол. наук,
ст. наук. співр.
науково-організаційного
відділу
Президії НАН України,
м. Київ

2

3